

Theodora Straková: Brtnický hudební inventář

In: Časopis Moravského musea v Brně – Vědy společenské 48, 1963, str. 199 – 233.

Brtnice se nachází nedaleko Jihlavy a její historie sahá hluboko do minulosti. První písemné zprávy o ní jsou z roku 1234. Brtnice je spjatá s rodem Valdštejnů, posléze v roce 1623 připadla rodu Collaltů (italského původu), který se zasloužil o rozvoj brtnického hudebního života.

Brtnický hudební inventář je jedním z nejvýznamnějších a nejrozsáhlejších pramenů svého druhu. Bohužel je značně poškozen – chybí titulní listy a téměř celá osmina obsahu (= asi 150 skladeb). Soudí se, že inventář vznikl někdy v letech 1752 – 1769 a že pisatelem byl jistě brtnický občan, a to podle zápisů na posledních 6 stranách, které zaznamenávají tehdejší události v Brtnicích. S největší pravděpodobností jej sepsal zdejší občan Karl Weltz (Wels), který byl zámeckým kapelníkem a je i nejpočetněji zastoupeným autorem v inventáři. V pol. 18. století zdejší hudební život probíhal na třech místech: v zámku, v klášteře pavlánů a na kůru farního kostela. Těmto střediskům odpovídají i jednotlivé části inventáře.

Vlastní popis inventáře:

- Inventář má 95 listů o rozměrech 210x340 mm. Z toho 140 stran je původních a 36 listů je vlepeno nebo vloženo pozdějším pisatelem. Je svázaný v dřevěných deskách potažených tmavohnědou kůží s vtlačeným ornamentem. Na přední straně je nápis *Inventario / per / la musica*.
- obsahuje 1059 thematických záznamů skladeb, které jsou členěny podle oborů a v nich číslované.
- u autorů je uvedeno pouze příjmení, u každé skladby název, popř. obsazení.

Inventář je rozčleněn do tří oddílů:

- 1) První oddíl má 108 stran a obsahuje světské nástrojové skladby orchestrální a komorní.
- 2) Druhý oddíl má 69 stran, jedná se o záznamy církevních skladeb bez formového uspořádání a číslování.
- 3) Třetí oddíl: 25 stran, obsahuje skladby smíšené – církevní a světské. Na konci je záznam o celkovém počtu skladeb v inventáři: 174 koncertů, 31 kasací, 149 divertiment, 288 sinfonií, 224 sólových skladeb, 156 mší, 49 litanií a 130 offertorií.

Celkem zde nalezneme skladby od 130 skladatelů, přičemž přes polovinu z nich tvoří nástrojová hudba.

Autory Straková rozděluje do 5 skupin podle původu, teritoriální nebo umělecké příslušnosti.

1. italští skladatelé (např. Caldara, Contini, Pergolesi, Vivaldi)
2. němečtí a rakouští (Auman, Gluck, Gsur, Haydn, Zechner)
3. domácí, čeští a českoněmečtí autoři (Brixl, Czernohorski, Jacobi, Mitcha)
4. česká hudební emigrace (Richter, Stamitz, Tuma, Vanhal)
5. skladatelé neznámí, neurčení nebo jejichž totožnost je sporná (Herger, Martini, Stietina, Sedlaczek). Tato skupina je nejdůležitější z hlediska přínosu, obohacuje o „nové skladatelské zjevy, byť i lokálního významu“.

Straková u jednotlivých autorů uvádí odkazy na lexikografickou literaturu (především Eitner, Dlabač, Riemann, Köchel) a rovněž na jiné studie (od Helferta, Racka, Fukače, také na svou studii kvasického inventáře).

Srovnání s jinými sbírkami a inventáři:

Nejvíce spřízněných jmen nalezneme s rajhradským inventářem (56), dále kroměřížskou sbírkou (42), svatojakubským inventářem (38) a 34 společných jmen mají i kvasický a blízkovický inventář.

Z Čech pak nejvíce styčných bodů obsahuje inventář křižovnický.